

ANALIZA SKUTKÓW REGULACJI
RYNKU POŻYCZKOWEGO

ANALIZA SKUTKÓW REGULACJI RYNKU POŻYCZKOWEGO

SPIS TREŚCI:

PROJEKT REGULACJI	5
KONTEKST PROJEKTU REGULACJI	7
KLUCZOWE INFORMACJE	9
ANALIZA SKUTKÓW REGULACJI	15
1. Wprowadzenie regulacji dotyczących zasilania zewnętrznych baz danych przez kredytobiorców kredytu konsumenckiego	15
1.1 Propozycja regulacyjna i jej uzasadnienie	15
1.2. Zakres niezbędnych prac dostosowawczych po stronie kredytodawców i ich koszty	16
1.3. Wpływ regulacji na dostępność oraz koszty udzielenia kredytu konsumenckiego – mikropożyczki	19
2. Wprowadzenie regulacji w zakresie ograniczenia całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego	20
2.1. Propozycja regulacyjna i jej uzasadnienie	20
2.2. Zakres niezbędnych prac dostosowawczych po stronie kredytodawców i ich koszty	21
2.3. Wpływ regulacji na dostępność i koszty udzielenia kredytu konsumenckiego – mikropożyczki	22
2.3.1. Nieadekwatny i niekompletny benchmark kosztowy nie powinien być podstawą regulacji	24
2.3.2. Wdrożenie projektu w proponowanym brzmieniu zwiększy skalę zjawiska wykluczenia finansowego	28
2.3.3. Proponowana regulacja – w połączeniu z Rekomendacją U – zwiększy koszty wszystkich kredytów konsumenckich	28
2.3.4. Regulacja osłabi pozycję konsumentów na rynku finansowym – nie będą oni w stanie praktycznie zinterpretować złożoności formuły kosztowej	32
3. Wprowadzenie regulacji w zakresie maksymalnej wysokości odsetek za opóźnienie w spłacie oraz odsetek od odsetek	35
3.1. Propozycja regulacyjna i jej uzasadnienie	35
3.2. Zakres niezbędnych prac dostosowawczych po stronie kredytodawców i ich koszty	35
3.3. Wpływ regulacji na koszty udzielenia kredytu konsumenckiego – mikropożyczki	36

PROJEKT REGULACJI

Analizę wpływu i skutków nowej regulacji rynku kredytów konsumenckich wg projektu Ministerstwa Finansów z dnia 4 marca 2014 r. przeprowadzono w marcu 2014. Podstawą prac był projekt założeń projektu „Ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz nie-

których innych ustaw”. Został skierowany do Sekretariatu Komitetu Rady Ministrów pismem (FN1/0301/U-POZ/OLT/2013/RD-21441/2014) podpisanym przez Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów – Wojciecha Kowalczyka.

KONTEKST PROJEKTU REGULACJI

21 lutego 2014 r. w Ministerstwie Finansów miało miejsce spotkanie, którego celem było przedstawienie i omówienie rozwiązań kwestii wymagających uzgodnienia, w związku z pracami nad projektem założeń projektu „Ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw”. W dyskusji uczestniczyli przedstawiciele Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwa Gospodarki, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Narodowego Banku Polskiego, Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz Rządowego Centrum Legislacji.

W następstwie prac nad projektem przepisów dnia 4 marca 2014 r. do Komitetu Stałego Rady Ministrów wpłynął przygotowany przez Ministerstwo Finansów nowy tekst rzeczonych regulacji.

W projekcie w sposób radykalny zwiększono poziom i restrykcyjność administracyjnej regulacji kosztów kredytu konsumenckiego oraz zaproponowano zupełnie nowe rozwiązania organizacyjne w sferze nadzoru nad pozabankowym rynkiem finansowym. Odrzucono tym samym – bez

uzasadnienia – większość ustaleń poczynionych w trakcie społecznych konsultacji projektu:

- konferencja uzgodnieniowa z dnia 30 października 2013 r.
- konferencja uzgodnieniowa z dnia 18 listopada 2013 r.

Zmiana stanowiska Ministerstwa Finansów, które koordynuje prace nad projektem, rodzi realne ryzyko pozbawienia części uczestników rynku finansowego możliwości legalnego i efektywnego funkcjonowania. Skłoniło to Związek Firm Pożyczkowych do zlecenia wyspecjalizowanej instytucji naukowo-badawczej przeprowadzenia prac nad analizą wpływu nowych (proponowanych) regulacji na rynek kredytów konsumenckich, na poziom konkurencji oraz warunki funkcjonowania pozabankowych firm pożyczkowych oferujących mikropożyczki. Pytaniem otwartym pozostaje, dlaczego odstąpiono od propozycji uzgodnionej wcześniej i zdecydowano się na skomplikowaną i nieprzejrzystą formułę opisu maksymalnego kosztu prowizji.

KLUCZOWE INFORMACJE

Analizę skutków regulacji przeprowadzono w oparciu o obowiązujące akty prawne, ogólnodostępne źródła informacji, opublikowane krajowe i zagraniczne wyniki badań naukowych oraz rzeczywiste dane źródłowe przedsiębiorstw finansowych zebrane w listopadzie 2013 r. oraz marcu 2014 r.

Obszarem analiz był rynek krótkoterminowych kredytów konsumenckich (mikropożyczek) oferowanych przez pozabankowe przedsiębiorstwa pożyczkowe. Badania ankietowe były prowadzone na reprezentatywnej grupie firm będących członkami Związku Firm Pożyczkowych lub aplikującymi do członkostwa w nim.

Badanie skutków finansowych/kosztów analizowanej regulacji dla przedsiębiorstw finansowych przeprowadzono w oparciu o badania empiryczne (ankietowe oraz typu „tajemniczy klient”) oraz źródłowe (na danych ankietowych oraz ogólnodostępnych danych finansowo-operacyjnych). Uzyskany profil kosztowy „przeciętnej” firmy pożyczkowej

stanowi wypadkową większości niewielkich firm działających w kanale internetowym, oferującej mikropożyczki w średniej kwocie netto 449 PLN na okres 26 dni (udzielających często 5-10 tys. pożyczek miesięcznie) oraz realizujących znacznie większą produkcję kredytową firm pożyczkowych notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (często finansujących też wyższe kwoty, na dłuższe okresy); punktem odniesienia do wyliczeń kosztów stała się więc wartość 20 tys. pożyczek miesięcznie.

Skutki finansowe regulacji

- Koszty prac rozwojowych w zakresie adaptacji systemów informatycznych oraz wprowadzenie powszechnego wykorzystywania zasobów instytucji utworzonych na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe w procesie oceny zdolności kredytowej konsumentów przez firmy pożyczkowe spowodowałyby zwiększenie

kosztów ich funkcjonowania **w przeliczeniu na jedną mikropożyczkę o co najmniej 30,00 PLN.**

- Implementacja rozwiązań regulacyjnych w zakresie sposobu wyliczania kosztu kredytu konsumenckiego (mikropożyczki) będzie wymagała poniesienia przez przed-

siębiorstwa pożyczkowe nakładów na sfinansowanie prac rozwojowych w obszarze systemów informatycznych w kwocie rzędu 1,4 miliona złotych. Skutkować będzie to koniecznością przeniesienia tego kosztu na same pożyczki – wyniesie on **5,79 PLN na każdą udzieloną pożyczkę.**

Zakres prac	Wpływ na koszty pożyczki
Adaptacja systemów IT (BIK)	1,33 PLN
Adaptacja systemów IT (limit)	4,46 PLN

- Implementacja wszystkich rozwiązań oraz postulatów regulatora wynikających z projektu spowoduje, że przeciętny **koszt**

udzielenia jednej mikropożyczki wzrośnie o 42,03 PLN.

Koszty udzielenia mikropożyczki	Suma kosztów w złotych
Koszty przed regulacją	172,85 PLN
Koszty po regulacji	214,39 PLN
Dodatkowe koszty firmy	42,03 PLN

- Minimalne, racjonalne koszty standardowej procedury upominawczej w sektorze mikropożyczek wynoszą obecnie blisko 24 PLN. W przypadku wprowadzenia rozwiązań przewidzianych w analizowanym projekcie **podejmowanie postępowania upominawczego nie będzie uzasadnione ekonomicznie i przez racjonalnie postępujących przedsiębiorców zastępowane zostanie szybszym wszczynaniem egzekucji.** Miesięczny limit, wynikający z projektu ograniczenia kosztów windykacyjnych dla

mikropożyczki, wynosi niespełna 9 PLN.

- Regulacja powoduje, że działający racjonalnie **pożyczkodawca, stosujący maksymalną formułę naliczania kosztów pozaodsetkowych, nie będzie mógł zaoferować kredytu na okres dłuższy niż 900 dni, gdyż dla takiego właśnie okresu finansowania suma kosztów pozaodsetkowych osiągnie określony w przepisach limit 100% kwoty pożyczki.** W praktyce firm finansujących pożyczki na dłuższe terminy zauważalna jest prawidłowość, że wraz z wydłużeniem

okresu finansowania to odsetki przejmują coraz większą część ciężaru ekonomicznej efektywności produktu. Limit 100% nie będzie pełnił dla tych podmiotów tak istotnej roli, jak ograniczenie możliwości oferowania ponownej pożyczki.

Efekty regulacyjne projektu

- **Regulacja odbiera konsumentom prawo wyboru, gdyż w jej wyniku uniemożliwi przedsiębiorstwom pożyczkowym oferującym niskokwotowe, krótkoterminowe kredyty konsumentom – poniżej 800 PLN – funkcjonowanie zgodne z prawem i rachunkiem ekonomicznym**
- Brak uzasadnienia wprowadzenia 120-dniowego okresu ograniczającego możliwość powtórnego skorzystania przez konsumenta z mikropożyczki rodzi szereg obaw – o ile nie jest wynikiem błędu redakcyjnego – w tym również taką, że **najbardziej prawdopodobnym efektem regulacji będzie pozbawienie spłacających swoje zobowiązania konsumentów możliwości korzystania z pożyczek w sytuacjach tego wymagających, a przedsiębiorców oferujących mikropożyczki – możliwości legalnego prowadzenia efektywnej ekonomicznie działalności**. Konsumentom zostaną do skorzystania z oferty lombardowej, która substytuuje mikropożyczki lub do zadłużania się na rynku długoterminowych, wysokokwotowych pożyczek, gdyż tych proponowana regulacja w żaden sposób nie dotknie.
- **Zwiększenie przeciętnej kwoty zadłużenia konsumentów – spowodowane brakiem dostępności mikropożyczek – musi prowadzić do zwiększenia ryzyka**

systemowego sektora finansowego oraz skali występowania zjawiska nadmiernego zadłużenia.

- Analiza skutków finansowych regulacji skłania ku konkluzji, iż cel regulacyjny określony w projekcie jako **postulat zwiększenia stabilności sektora finansowego w wyniku rozszerzenia zakresu wymiany informacji o kredytach i kredytobiorcach, nie zostanie zrealizowany z przyczyn ekonomicznych.**
- **Regulacja w żadnym stopniu nie zwiększa poziomu ochrony konsumentów na rynku finansowym**, a poprzez faktyczne wykluczenie z rynku mikropożyczek zmusi konsumentów do zaciągania, generujących znacznie większe ryzyko strukturalne, długoterminowych zobowiązań.
- Zaproponowane narzędzia i instrumenty mające służyć ochronie konsumentów nie realizują tego celu. Wpłyną one jedynie na zmianę sytuacji konkurencyjnej na rynku poprzez postawienie w sytuacji uprzywilejowanej podmiotów udzielających pożyczek długoterminowych. **Projekt odrzuca europejski dorobek regulacyjny w sferze ochrony konsumentów**. Polityka regulacyjna państw europejskich – m.in. zmiana przepisów w Wielkiej Brytanii w listopadzie 2013 r. – w obszarze ochrony konsumentów kładzie nacisk na upraszczanie kryteriów służących porównywaniu produktów oraz eliminowanie sytuacji, w których konsumenci nie mają świadomości realnych kosztów obsługi długu. W analizowanym projekcie mamy do czynienia z sytuacją odwrotną – formuła jest bardzo skomplikowana i uniemożliwia weryfikację legalności warunków oferty bez zaawansowanych kalkulacji.
- Regulator nie prowadził badań skut-

ków regulacji, ale odwołuje się do „nierealnych” gospodarczo benchmarków kosztowych. Taka, jawnie dyskryminacyjna wobec przedsiębiorców udzielających krótkoterminowych kredytów konsumenckich, propozycja powinna rodzić świadomość **prawdopodobnego, skutecznego zaskarżenia niesprawiedliwych i dyskryminacyjnych przepisów do Trybunału Konstytucyjnego jako niezgodnych z Konstytucją.**

- **Projektowana regulacja ignoruje i odrzuca wypracowaną przez wiele lat wspólną praktykę UOKiK i KNF w zakresie narzędzi służących ocenie i kontroli „uczciwości” działań windykacyjnych na rynku finansowym.** Wprowadzone ograniczenia kosztów windykacji – powiązane z kwotą zadłużenia, a nie realnym nakładem pracy – mogą spowodować bardzo poważne skutki społeczne. Osoby, które pożyczają najmniejsze kwoty w sytuacjach losowych, pozbawi się szansy na ewentualne wypracowywanie polubownej ścieżki spłaty zadłużenia (minimalne/uzasadnione koszty procedury windykacyjnej wynoszą w badanej grupie spółek 24 PLN miesięcznie przy projektowanym limicie rzędu 9 PLN). Brak precyzji użytych w projekcie sformułowań spowoduje, że również kredytobiorcy zadłużeni na wyższe kwoty odczują regulację w postaci realnego zwiększenia obciążeń z tego tytułu.

- **Rozwiązanie to dopuści do zwiększenia kosztów windykacji w przypadku kredytów długoterminowych i udzielanych na wyższe kwoty, pozbawiając jednocześnie finansujących mikropożyczki możliwości racjonalnego ekonomicznie ich odzyskiwania.**

ANALIZA SKUTKÓW REGULACJI

1. Wprowadzenie regulacji dotyczących zasilania zewnętrznych baz danych przez kredytobiorców kredytu konsumenckiego

1.1. Propozycja regulacyjna i jej uzasadnienie

Projektowane zmiany prawne w zakresie wymiany danych o kredytach udzielonych konsumentowi wymagać będą znowelizowania przepisów ustawy – Prawo bankowe, poprzez wskazanie instytucji pożyczkowych, którym instytucje, utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe, mogą udostępniać, na zasadzie wzajemności, informacje objęte tajemnicą

bankową. Udostępnienie zasobów informacyjnych niebankowym przedsiębiorstwom sektora pożyczkowego służyć ma ocenie przez nie zdolności kredytowej konsumenta przed zawarciem umowy kredytu konsumenckiego. Z drugiej strony efektem wymiany danych stanie się możliwość lepszej i pełniejszej analizy zdolności kredytowej konsumentów przez banki i SKOKi, gdyż aktualnie w bazach, o których mowa, nie ma informacji na temat pożyczek zaciągniętych na rynku pozabankowym.

Udostępnienie instytucji pożyczkowej informacji stanowiącej tajemnicę bankową uwarunkowane będzie wyrażeniem zgody na jej udostępnienie przez osobę, której ta informacja dotyczy. Zakłada się, że zgoda konsumenta będzie mogła być wyrażona również w sposób inny niż forma pisemna, z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej. W takich przypadkach instytucja

pożyczkowa zobowiązana będzie jednakże do utrwalenia wyrażonej w ten sposób zgody na trwałym nośniku, o którym mowa w art. 5 pkt 17 ustawy o kredycie konsumenckim.

Jednocześnie instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe obowiązane będą do dokonania weryfikacji, czy konsument wyraził zgodę na przekazanie danych (na przykład okazanie oświadczenia konsumenta przesłanego drogą elektroniczną).

Projektowana regulacja określać ma zakres danych podlegających wymianie pomiędzy rejestrami kredytowymi oraz instytucjami pożyczkowymi udzielającymi kredytów konsumenckich. Podkreślić należy, że zakres udostępnianych i przekazywanych danych powinien być taki, by umożliwić prawidłowe przeprowadzenie procesu oceny zdolności kredytowej konsumenta. Zakres ten powinien obejmować zatem zarówno informacje dotyczące udzielonego kredytu konsumenckiego, jak i informacje o spłatach oraz ewentualnych zaległościach w spłacie, jak również dane historyczne.

Zakres danych objętych wymianą będzie zgodnie z ustawą obejmować:

- dane umożliwiające identyfikację konsumenta;
- dane dotyczące zobowiązania.

Ponadto w proponowanych regulacjach określone będą obowiązki aktualizacji informacji o udzielonych kredytach konsumenckich przez uczestników wymiany. Zakłada się wprowadzenie wymogu cotygodniowego raportowania przez podmioty sektora bankowego, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz instytucje pożyczkowe o całkowitej spłacie zobowiązania oraz nowo otwartych rachunkach kredytowych i ich aktualizacji w bazie danych prowadzonych przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe.

Projekt regulacji wprowadza odpowiedzialność

za niedochowanie obowiązków aktualizacji na zasadach analogicznych do zawartych w art. 47 ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych.

Ze względu na udostępnianie informacji o charakterze wrażliwym, podmioty oraz osoby, którym udostępniono dane objęte tajemnicą bankową, będą zobowiązane do zachowania takiego samego poziomu poufności tych danych, jaki jest określony w art. 104 i następnych ustawy – Prawo bankowe, z uwzględnieniem analogicznych sankcji za ich bezprawne ujawnienie i wykorzystanie niegodnie z upoważnieniem.

W uzasadnieniu proponowanych zmian autorzy projektu podkreślili, iż umożliwienie wymiany informacji, na analogicznych zasadach w zakresie kredytów konsumenckich udzielonych w sektorze pozabankowym przez instytucje pożyczkowe pozwoliłoby na pełniejszą ocenę zdolności kredytowej konsumenta z wykorzystaniem możliwie pełnej informacji o zaciągniętych zobowiązaniach, zarówno w bankach jak i poza sektorem bankowym. Tym samym miałyby to pozytywny wpływ na zwiększenie stabilności sektora finansowego poprzez przeciwdziałanie nadmiernemu zadłużeniu konsumentów, a także realizowałyby postulat odpowiedzialnego kredytowania oraz odpowiedzialnego zaciągania kredytów i pożyczek.

1.2. Zakres niezbędnych prac dostosowawczych po stronie kredytodawców i ich koszty

Aktualnie firmy pożyczkowe zrzeszone w ZFP przeprowadzają już operacyjne testy współpracy z Biurem Informacji Kredytowej. Z przeprowadzonych rozmów i ankiet wiadomo, że zarówno zespoły odpowiedzialne za zarządzanie informa-

tycznymi systemami wspierania decyzji kredytowych, jak i bezpośrednio przedstawiciele działów informatycznych potrafią ocenić użyteczność danych zawartych w bazach danych prowadzonych przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe. Możliwe jest również oszacowanie pracochłonności i wynikającej z niej bezpośrednio kosztochłonności procesu przystosowania systemów informatycznych firm pożyczkowych do wymiany danych oraz bezpośredniego realizowania obowiązku okresowej wymiany danych.

Aktualnie procesy analizy zdolności kredytowej i szacowania bezpośredniego ryzyka kredytowego wykonywane są w systemach informatycznych przedsiębiorstw pożyczkowych i oceniane przez modele scoringowe. Krótkoterminowy charakter zobowiązań kredytowych klientów¹ oraz ich wysoce impulsowy/płynnościowy charakter² powodują, że prowadzenie pogłębionej, średniookresowej analizy historii spłat innych zobowiązań kredytowych nie niesie z sobą ani waloru poznawczego, ani znaczącego elementu wartościującego realne, krótkoterminowe ryzyko kredytowe.

W praktyce większość przedsiębiorstw pożyczkowych udzielających mikropożyczek z przyczyn praktycznych koncentruje się na analizie „zachowań płatniczych” konsumentów – pozwalających na oszacowanie prawdopodobieństwa pominięcia zobowiązania kredytowego w planie wydatków konsumenta w najbliższym okresie.

¹ Zgodnie z raportem „Mikropożyczki w Polsce” (Listopad 2013) średni okres kredytowania w segmencie mikropożyczek to 25,8 dnia dla klientów zaciągających pierwszą pożyczkę w danej firmie, oraz 25 dni w grupie klientów korzystających z usług przedsiębiorstwa pożyczkowego ponownie.

² Z ankiet firm pożyczkowych oraz badań opinii publicznej (np. badanie Homo Homini z grudnia 2013) wynika, że podstawowymi motywami zadłużania się w firmach pożyczkowych są przejściowe/nagłe zdarzenia i sytuacje losowe takie jak: „pokrycie pilnych kosztów wynikłych z sytuacji losowej” (14% respondentów Homo Homini); „bieżące, pilne, wydatki, codzienne życie” (9,2% respondentów Homo Homini); „sfinansowanie niezaplanowanego, ważnego wydatku” (7,2% respondentów Homo Homini).

Dane dostarczane przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe są bardziej przydatne w przypadku analizy ryzyka średnio- i długoterminowych zobowiązań finansowych – w tym oczywiście gotówkowych kredytów konsumenckich oraz kredytów ratalnych.

Biorąc pod uwagę że blisko połowa z badanych firm pożyczkowych, udzielających mikropożyczki oferuje już, lub bierze pod uwagę możliwość udzielania kredytów konsumenckich spłacanych w miesięcznych lub dwutygodniowych ratach, również z ich strony współpracę z instytucjami utworzonymi na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe uznać można za racjonalną i obustronnie interesującą.

Koszt prac informatycznych oszacowany został w oparciu o założenia odpowiadające realizacji takiego wdrożenia na poziomie w pełni profesjonalnym.

PRACE INFORMATYCZNE

1. Koszt prac informatycznych niezbędnych do dostosowania systemów informatycznych do wymiany informacji z bazami danych prowadzonymi przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe oraz ich przetwarzania i wykorzystywania w procesie podejmowania decyzji kredytowych oszacowany został na około stu osobodni,
2. Przeciętny koszt jednego osobodnia w firmach informatycznych posiadających odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie w zakresie rozwoju systemów informatycznego wspierania decyzji kredytowych to mniej więcej 1600 PLN.

Opierając się na pozyskanych w trakcie badania danych można obliczyć, że koszt informatycznych prac wdrożeniowych w zakresie przystosowania systemów informatycznych i baz danych

do współpracy z instytucjami utworzonymi na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe wynosić będzie 160 000 PLN.

PRACE ANALITYCZNE

1. Każda z firm, zamierzających w pełnym zakresie wykorzystywać dane pozyskiwane z baz danych prowadzonych przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe, musi dokonać prac adaptacyjnych w zakresie modyfikacji algorytmów decyzyjnych w systemach informatycznych wspierających decyzje kredytowe.

Prace tego typu w zgodnej opinii ankietowanych

firm wykonywane będą albo przy wykorzystaniu zasobów wewnętrznych, albo przez pracowników w zagranicznej centrali firmy.

Zakres prac oszacować można w następujący sposób:

- nie mniej niż 3 ekspertów IT pracujących nad projektem w wymiarze nie mniejszym niż 4 osobodni miesięcznie, przez 6 miesięcy,
- koszt eksperta w zakresie tworzenia elektronicznych systemów wspierających decyzje kredytowe to nie mniej niż 8000 PLN za osobodzień.

Stąd szacunkowe koszty developmentu wyniosą nie mniej niż 321 000 PLN.

Zakres prac/pozycja kosztowa	Koszt
Informatycy	129 000 PLN (72 osobodni – 1800 PLN/o-dz.)
Konsultant ds. ryzyka	192 000 PLN (24 osobodni – 8000 PLN/o-dz.)
RAZEM	321 000 PLN

KOSZTY OPERACYJNE (BIEŻĄCE)

Bieżąca, operacyjna współpraca z instytucjami utworzonymi na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe wymagać będzie serwisowania systemów (5 000 PLN miesięcznie).

Wprowadzenie w projekcie przepisów sankcji na przekazywanie do bazy danych prowadzonych przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe danych niepełnych lub niezgodnych ze stanem faktycznym wymagać będzie, zwłaszcza w większych przedsię-

wzięciach pożyczkowych utworzenia – wzorem praktycznie wszystkich banków komercyjnych i spółdzielczych kas oszczędnościowo kredytowych – specjalnego stanowiska pracy (5 000 PLN miesięcznie).

W październiku 2013 r. przeprowadzone zostało badanie na użytek opracowywanego raportu „Mikropożyczki w Polsce”. Wzięty w nim udział przedsiębiorstwa będące członkami ZFP oraz inne, które wyraziły zgodę na udział w badaniu. Uzyskano następujące wyniki w zakresie akceptacji wniosków kredytowych:

Zaakceptowane wnioski pożyczkowe

Klienci/ROK	ROK 2012	ROK 2013
Klienci nowi	38%	35%
Klienci powracający	75%	81%

Źródło: badanie „Mikropożyczki w Polsce”, ZFP, Warszawa 2013.

Uzyskane wyniki (akceptacja ok. 35% wniosków) oznaczają, że w praktyce masowe wykorzystywanie danych z bazy danych prowadzonych przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe wymagać będzie alokowania kosztów zapytań w wysokości około 30 PLN brutto na każdą pożyczkę (prawdopodobny koszt zapytania w BIK możliwy do wyneogocjowania przez firmę pożyczkową to nie mniej niż 10 PLN).

PODSUMOWANIE

Pełna realizacja postulatów zawartych w projekcie przepisów – wymiana danych pomiędzy przedsiębiorstwami pożyczkowymi, a instytucjami utworzonymi na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe ma być dobrowolna, aczkolwiek więcej niż pożądana z punktu widzenia ryzyka systemowego sektora – wymagać będzie wydatkowania przez przedsiębiorstwa pożyczkowe określonych kwot, które będą musiały zostać „odzy-

skane” w formie kosztu mikropożyczki:

- **Prace informatyczne i systemowe 321 000 PLN brutto 1,33 PLN za mikropożyczkę**
- **Koszty korzystania z bazy danych BIK i wymiany danych 30,00 PLN za mikropożyczkę**

1.3. Wpływ regulacji na dostępność oraz koszty udzielenia kredytu konsumenckiego – mikropożyczki

Przy przeciętnej kwocie mikropożyczki wynoszącej niespełna 500 PLN, dodatkowe koszty bezpośrednio związane z pełnym wdrożeniem do systemów IT i procedur proponowanych przepisów wynosiłyby **35,79 PLN czyli 7,97% udzielanej kwoty pożyczki.**

Kwota pożyczki

Klienci/ROK	ROK 2012	ROK 2013
Klienci nowi	445 zł	449 zł
Klienci powracający	733 zł	745 zł

Źródło: badanie „Mikropożyczki w Polsce”, ZFP, Warszawa 2013.

Biorąc pod uwagę ewentualne ograniczenia ogólnego poziomu kosztów mikropożyczek – w zakresie i w skali proponowanych w projekcie rządowym z 4 marca 2014 r. – oraz porównanie aktualnie wykorzystywanego i potencjalnie dostępnego zakresu danych niezbędnych do oszacowania poziomu ryzyka kredytowego, **osiągnięcie celu wymienionego w projekcie rządowym** (który mówi: „Tym samym miałyby to pozytywne oddziaływanie na zwiększenie stabilności sektora finansowego...”³) **wyduje się absolutnie niemożliwe.**

2. Wprowadzenie regulacji w zakresie ograniczenia całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego

2.1. Propozycja regulacyjna i jej uzasadnienie

Według autorów projektu ograniczenie możliwości pobierania nadmiernych odsetek wynikające z art. 359 par. 2 Kodeksu cywilnego nie stanowi wystarczającego instrumentu ochrony interesów konsumenta w sytuacji, gdy przedsiębiorcy przestrzegając regulacji dotyczących maksymalnej wysokości odsetek jednocześnie zastrzegają wysokie prowizje i dodatkowe opłaty o charakterze pozaodsetkowym. W wyniku tego rodzaju praktyk łączne koszty obsługi długu niejednokrotnie przekraczają wysokość zaciągniętych pożyczki lub kredytu.

Autorzy projektu regulacji podkreślają, jakoby miało to miejsce w szczególności w odniesieniu do drobnych pożyczek gotówkowych udzielanych przez podmioty pożyczkowe niebędące bankami ani spółdzielczymi kasami oszczędnościowymi.

³ „Projekt założeń projektu ustawy o zmianie Ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym...” – dokument z dnia 4 marca 2014, s. 15.

ciowo-kredytowymi.

Brak jednak w dokumencie rządowym wskazania konkretnych przykładów „rażącego zawyżenia kosztów”, czy uzasadnienia dla zaadresowania tego zarzutu do przedsiębiorstw pożyczkowych udzielających mikropożyczki.

W świetle empirycznych badań rynku mikropożyczek, przeprowadzonych w listopadzie 2013 r. skala kosztów była oszacowana w następujący sposób:

Przeciętna kwota brutto mikropożyczki – a więc kwota „do spłaty” – wynosi obecnie na rynku polskim odpowiednio 527 zł i 932 zł dla głównych grup klientów. Oznacza to, że średnie koszty pożyczki zawierają się w przedziale 19-23% pożyczanej kwoty. Wartości krańcowe dla badanej grupy firm wynosiły 17-27%.

Źródło: badanie „Mikropożyczki w Polsce”, ZFP, Warszawa 2013.

W tym samym czasie koszty pozaodsetkowe pożyczki średnioterminowej udzielanej przez jedną z firm działających na rynku długoterminowym z opcją obsługi domowej wynosiły blisko 70% kwoty pożyczki netto. RRSO dla gotówkowych kredytów konsumenckich udzielanych przez bank będący liderem rynku Consumer Finance, pomimo oprocentowania nominalnego na poziomie 8,99% p.a. przekraczało 30%.

Dokonując zestawienia różnych danych wynikających z szeregu analiz i raportów sektorowych, w przedłożonym projekcie zaproponowano wprowadzenie limitu całkowitego kosztu kredytu z wyłączeniem odsetek, w wysokości 25% całkowitej kwoty kredytu (część stała, niezmienna w okresie kredytowania) oraz dodatkowo 30% całkowitej kwoty kredytu wyrażonych w skali rocznej. Niezależnie od powyższego limitu proponuje się, aby całkowite koszty kredytu, z wyłączeniem odsetek, nie mogły przekroczyć 100%

całkowitej kwoty kredytu. Dodatkowo proponuje się wprowadzenie rozwiązania, zgodnie z którym w przypadku udzielenia przez pożyczkodawcę danemu konsumentowi kolejnych kredytów w okresie 120 dni od dnia pierwszego kredytu, całkowitą kwotą kredytu byłaby całkowita kwota pierwszego kredytu, natomiast całkowitym kosztem kredytu, z wyłączeniem odsetek, suma całkowitych kosztów wszystkich kredytów udzielonych w tym okresie.

Istotnym, przytoczonym przez autorów projektu regulacji, czynnikiem uzasadniającym kierunek i zakres zmian jest odwołanie się do praw konsumenta wynikających z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz do opisanych tam instrumentów ochrony konsumenta na rynku finansowym.

Celem rozwiązań przewidzianych w dyrektywie było zatem wyposażenie konsumenta w odpowiedni zakres informacji o oferowanej mu usłudze kredytowej w taki sposób, aby na ich podstawie mógł podjąć świadomą decyzję. Uwzględniając specyfikę rynku krótkoterminowych kredytów konsumenckich autorzy uznali, iż celowa jest rezygnacja z wprowadzenia górnego limitu RRSO bazującego na wielokrotności kredytu lombardowego NBP. Rozwiązaniem alternatywnym, mającym spełniać taką samą funkcję – ochronę konsumentów przed nadmiernymi kosztami kredytu – ma stać się zaproponowane wieloskładnikowe ograniczenie maksymalnej wysokości różnych części składowych produktu finansowego, jakim jest kredyt konsumencki. W odniesieniu do kredytów krótkoterminowych elementem dodatkowo ograniczającym możliwość wielokrotnego korzystania z usług lub zaciągania zobowiązań przez konsumenta w tej samej firmie pożyczkowej ma stać się wprowadzenie okresu karencji w wysokości 120 dni.

2.2. Zakres niezbędnych prac dostosowawczych po stronie kredytodawców i ich koszty

Wdrożenie proponowanych regulacji w zasadach obliczania kosztów pożyczek wymagać będzie zasadniczych zmian w systemach informatycznych. Przebudowy lub stworzenia od nowa wymagać będą używane w firmach pożyczkowych moduły:

- Kalkulatora kosztów mikropożyczki
 - Dodania funkcji odsetkowej
 - Dodania funkcji obliczania pozostałego limitu kosztów
- Bazy danych o klientach firmy pożyczkowej
 - Bazy danych „pozytywnych” o klientach którzy dokonali spłaty pożyczki, od której udzielenia nie upłynęło jeszcze 120 dni

Firmy pożyczkowe udzielające mikropożyczek będą musiały dokonać zmiany dokumentacji i umów, aby umożliwić zbieranie nowych zapytań kredytowych konsumentów oraz zawierać umowy w brzmieniu odpowiadającym nowym warunkom finansowym.

Szacowanie kosztów niezbędnych działań dostosowawczych wykonano w oparciu o wywiady rynkowe (firmy informatyczne) oraz ankiety (firmy członkowskie ZFP).

Wykonanie modułów informatycznych:

- kalkulatora kosztów pożyczki,
- całościowego modułu odsetkowego⁴,
- modułu przeliczeniowego dla potrzeb wyliczenia pozostałego, niewykorzystanego limi-

⁴ Tylko trzy z ankietowanych firm dysponują w pełni funkcjonalnymi kalkulatorami odsetkowymi – bo mają w swojej ofercie kredyty konsumenckie udzielane na okresy dłuższe niż 12 miesięcy. Przedsiębiorstwa finansowe udzielające mikropożyczek nie stosują w swoim modelu biznesowym kosztów odsetkowych.

tu kosztów

- modułów i interface'ów wymiany danych pomiędzy istniejącymi systemami, a nowymi funkcjonalnościami.

Tak zdefiniowany zakres prac, dla systemu zdolnego obsługiwać do kilkudziesięciu tysięcy klientów miesięcznie oszacowany został na poziomie nie niższym niż 500 osobodni. To z kolei oznacza, iż koszt prac dostosowawczych wyniesie nawet około 800 000 PLN.

Jednocześnie z rozwojem prac nad modułami kalkulacyjnymi konieczne będzie przygotowanie kolejnego modułu. Jego celem byłoby dokonywanie preselekcji klientów aby oszacować możliwość przedłożenia im oferty kredytu konsumenckiego w zależności od tego, czy korzystali z produktu oferowanego przez daną firmę pożyczkową w okresie krótszym niż minione 120 dni (koszt prac 192 000 PLN).

Ze względu na to, że taki moduł musi posiadać funkcjonalność zgodną z wymogami wynikającymi z ustawy o ochronie danych osobowych aby weryfikować dane osobowe klienta, oraz funkcjonalność finansową obliczającą maksymalny pozostały do wykorzystania przez danego klienta limit kosztów, jego przygotowanie ankietowani oszacowali na nie mniej niż 50 osobodni, a więc 80 000 PLN.

Wykonanie tak dużego zakresu prac informatycznych (projektowanie – programowanie – integracja – testy) w terminie 6 miesięcy (planowany okres *vacatio legis*) jedynie przy wykorzystaniu zasobów wewnętrznych, nawet dużych firm sektora pożyczkowego, jest praktycznie niemożliwe.

2.3. Wpływ regulacji na dostępność i koszty udzielenia kredytu konsumenckiego – mikropożyczki

Trudno nie przyznać racji autorom rządowego projektu w zakresie celowości wdrażania rozwiązań mających na celu:

- zwiększenie poziomu ochrony konsumentów przed nadmiernymi kosztami produktów finansowych,
- zapobieganie narastaniu skali zjawiska nadmiernego zadłużenia konsumentów,
- zwiększenie transparentności rynku finansowego,
- zwiększenie stabilności sektora finansowego.

W uzasadnieniu proponowanych zmian wielokrotnie przywoływano dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2008/48/WE. Jednakże w warstwie analitycznej, mającej stanowić uzasadnienie celowości i racjonalności proponowanych rozwiązań, zdecydowano się na bardzo wybiórcze jej wykorzystanie oraz pominięcie dorobku naukowego oraz badań empirycznych w tej dziedzinie.

Z punktu widzenia bezpośredniej analizy kosztów implementacja regulacji będzie wymagała poniesienia przez przedsiębiorstwa pożyczkowe znaczących kosztów inwestycyjnych – o wartości rzędu 1,4 miliona PLN, co skutkować będzie koniecznością przeniesienia tego kosztu na same pożyczki – w **wysokości 5,79 PLN na każdą udzieloną pożyczkę.**

Brak możliwości utrzymywania kontaktu z klientem – odesłanie go po ofertę do innej firmy – przełoży się na zwiększenie kosztów reklamy, która nie tylko będzie musiała zachęcać do zapoznania się z ofertą firmy, ale również przekonać

odrzuconego klienta do powrotu.

Jest oczywiste, że klient, który, aplikując o ponowną pożyczkę – pomimo terminowej spłaty pierwszego kredytu konsumenckiego – dostanie odmowę finansowania, nie przyjmie takiej informacji ze zrozumieniem. Przekaz, że zgodnie z wolą regulatora ponowna pożyczka będzie mogła być udzielona po upływie co najmniej 120 dni od daty pierwszego finansowania, nie rozwiąże problemów finansowych konsumenta, ani nie zmniejszy urazy do firmy pożyczkowej. Z pewnością rozgoryczony klient uda się do innej firmy, w której pożyczycy brakującą kwotę. Koszt „odzyskania” urażonego klienta, będzie znacznie wyższy niż jego prostej akwizycji.

Ryzyko związane z tym, iż ze względu na to, że

warunki legalnego funkcjonowania firm udzielających mikropożyczki będą utrudnione, klienci będą substytuować krótkoterminowe kredyty konsumenckie pożyczkami długoterminowymi, jest bardzo realne. W takiej sytuacji każdorazowo konieczne będzie uwzględnienie kosztu akwizycji klienta.

W trakcie badań empirycznych prowadzonych w listopadzie 2013 r. ankietowana, reprezentatywna grupa przedsiębiorstw pożyczkowych udzielających krótkoterminowych kredytów konsumenckich, mikropożyczek, która ponosiła znaczne koszty reklamy, wskazywała na ścisły związek trzech elementów: ilości zawieranych umów kredytu konsumenckiego – kanału promocyjnego – skuteczności dotarcia:

Produkcja kredytowa (m-c)	kanał promocji	próg dotarcia (m-c)
0 – 5000 umów	ulotki, Google AdWords	50 000 – 75 000 PLN
5 000 – 20 000 umów	j.w. + prasa lokalna	100 000 – 150 000 PLN
20 000 – 50 000 umów	AdWords, prasa, radio	350 000 – 500 000 PLN
>50 000 umów	j.w. + telewizja	od 2 500 000 PLN*

Przyjmuje się, że osiągnięcie progu zauważalności reklam w telewizji to wydatek w skali miesiąca kwoty 1 500 000-2 000 000 PLN.

W wyniku analizy realnych wydatków badanych firm pożyczkowych uzyskano następujące wyniki:

Bieżące koszty promocji w kosztach udzielonej mikropożyczki 19,22 PLN

Badanie ankietowe dotyczące oczekiwanego, niezbędnego przyrostu budżetów reklamowych w związku z przyjętym rozwiązaniem regulacyj-

nym – konieczność „odzyskania” klienta po okresie karencji – przedstawiciele przedsiębiorstw pożyczkowych oszacowali na 25-35%, a więc **24,98 PLN** w przeliczeniu na koszt pojedynczej mikropożyczki.

2.3.1. Nieadekwatny i niekompletny benchmark kosztowy nie powinien być podstawą regulacji

W raporcie „Mikropożyczki w Polsce” wskazano, że koszty operacyjne badanych pozabankowych

przedsiębiorstw pożyczkowych wynoszą 75-135 PLN (dla firm oferujących mniej niż 10 000 pożyczek miesięcznie to kwota >120 PLN). Dla firm reprezentujących wartość referencyjną – średnią – czyli legitymujących się produkcją kredytową na poziomie ok. **35 000 mikropożyczek miesięcznie** wartość ta wynosi **97 PLN**.

Biorąc pod uwagę wszystkie składniki kosztowe związane z proponowaną regulacją, kalkulacja kosztów operacyjnych związanych z udzieleniem mikropożyczki wygląda następująco:

Koszty operacyjne firmy pożyczkowej	97,00 PLN
Koszty wdrożenia wymiany danych z BIK	30,00 PLN
Koszty wdrożeń IT (wymiana z BIK)	1,33 PLN
Koszty wdrożeń IT (nowa formuła kosztowa i 120 dni karencji)	4,46 PLN
Koszty promocji (bez telewizji)	24,98 PLN
Łączne koszty operacyjne oraz koszty promocji	157,77 PLN (na mikropożyczkę)
Koszty kapitału (benchmark – mnożnik kosztu długu Meritum Bank – WIBOR+ 680 bp)	7,23 PLN
Koszty ryzyka (11% – dana z raportu „Mikropożyczki w Polsce”)	49,39 PLN
Łączne koszty finansowe	56,62 PLN (na mikropożyczkę)
Łączne uzasadnione ekonomicznie koszty pożyczki po wdrożeniu regulacji	214,39 PLN
Łączne uzasadnione ekonomicznie koszty pożyczki przed wdrożeniem regulacji	172,85 PLN
WPŁYW KOSZTÓW WYNIKAJĄCYCH Z REGULACJI NA KOSZT MIKROPOŻYCZKI	42,03 PLN

W wykonanej kalkulacji kosztowej (dla mikropożyczki w kwocie 449 PLN oraz „przeciętnej” firmy pożyczkowej realizującej produkcję rzędu 20 000 mikropożyczek nie uwzględniono czynnika oczekiwanego zysku, oraz zastosowano wartości uśrednione, uzyskane na podstawie badań empirycznych wykonanych w październiku i listopadzie 2013 r. na grupie reprezentatywnej przedsiębiorstw pożyczkowych zrzeszonych i współpracujących z ZFP oraz publikujących swoje dane w związku z faktem kwotowania swoich akcji lub obligacji na rynku regulowanym.

Dla firm prowadzących działalność w oparciu o sieć fizycznych „Punktów Obsługi Klienta” koszty własne będą wyższe o co najmniej 10 PLN na każdą pożyczkę (koszt miesięczny utrzymania pojedynczego POK przekracza 10 000 PLN) – sieć firmy o zasięgu regionalnym to >30, a ogólnokrajowym >100 placówek⁵.

⁵ W związku z tym, że firmy należące do ZFP nie posiadają placówek własnych, nie prowadzono w tym zakresie pogłębionego badania (brak punktu odniesienia w badanej grupie przedsiębiorstw).

Wynik na pożyczce z uwzględnieniem kosztów pozaodsetkowych oraz kosztów odsetek

dni\kwota	449,00 zł	600,00 zł	700,00 zł	800,00 zł	1000,00 zł	1 350,00 zł
30	- 85,16 zł	- 41,71 zł	- 12,92 zł	15,86 zł	73,42 zł	174,15 zł
60	- 68,19 zł	- 19,02 zł	13,54 zł	46,10 zł	111,23 zł	225,19 zł
90	- 51,21 zł	3,66 zł	40,01 zł	76,35 zł	149,03 zł	276,23 zł
120	- 34,24 zł	26,35 zł	66,47 zł	106,60 zł	186,84 zł	327,27 zł
180	- 0,28 zł	71,72 zł	119,40 zł	167,09 zł	262,46 zł	429,36 zł
360	101,57 zł	207,83 zł	278,20 zł	348,57 zł	489,31 zł	735,60 zł
540	203,43 zł	343,94 zł	436,99 zł	530,05 zł	716,16 zł	1 041,85 zł
720	305,28 zł	480,05 zł	595,79 zł	711,53 zł	943,01 zł	1 348,10 zł

Z przedstawionej w tabeli analizy wynika, że udzielanie mikropożyczek w kwocie niższej niż 800 PLN nie może być opłacalne ekonomicznie. Racjonalność finansowania kwotami wyższymi będzie uzależniona jednak od stopnia wzrostu ryzyka kredytowego (wzrost kwoty kredytu konsumenckiego spowoduje wzrost kosztu ryzyka kredytowego, a to zwiększy koszt jego udzielania).

Finansowanie na poziomie 500 PLN może być teoretycznie opłacalne w sytuacji wydłużenia okresu kredytowania do mniej więcej 6 miesięcy (wydłużenie okresu trwania kredytu konsumenckiego spowoduje wzrost kosztu ryzyka kredytowego oraz wzrost kosztu pieniądza, a to zwiększy koszt jego udzielania).

Wynik na powtórnej mikropożyczce udzielonej przed upływem 120 dni od pierwszej mikropożyczki

kwota pożyczki netto	449,00 zł	600,00 zł	700,00 zł	800,00 zł	1 000,00 zł	1 350,00 zł
Limit kosztów na pierwszą mikropożyczkę	126,96 zł	169,66 zł	197,94 zł	226,21 zł	282,77 zł	381,74 zł
Koszt pierwszej pożyczki - pokrywający koszty własne firmy pożyczkowej	214,39 zł	214,39 zł	214,39 zł	214,39 zł	214,39 zł	214,39 zł
Pozostały limit kosztów zgodny z projektem (na następną pożyczkę)	- 72,72 zł	- 25,07 zł	6,48 zł	38,04 zł	101,14 zł	211,58 zł
Koszty drugiej pożyczki - pokrywający koszty firmy pożyczkowej (bez BIK)	184,39 zł	184,39 zł	184,39 zł	184,39 zł	184,39 zł	184,39 zł
Wynik finansowy na drugiej kolejnej mikropożyczce w czasie 120 dni	- 257,11 zł	- 209,46 zł	- 177,91 zł	- 146,35 zł	- 83,25 zł	27,19 zł

Założenia przyjęte do kalkulacji w tabeli:

Koszty pozaodsetkowe :

- 25% prowizji od kwoty kredytu konsumenckiego netto, powiększone o
- oprocentowanie liczone według stopy 30% p.a.

Koszty odsetek:

- 16% (czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP)

Czas kredytowania:

- 26 dni (według raportu „Mikropożyczki w Polsce” to 25,8 dnia)

Nawet jeśli pożyczki udzielane byłyby po „koszcie uzasadnionym ekonomicznie”, oferta dla klienta powracającego do danej firmy gdyby przyjąć rozwiązanie regulacyjne dosłownie zapisane w projekcie założeń,

musiałaby przekraczać 1300 PLN. **W takich warunkach można śmiało powiedzieć, że propozycja regulacyjna zmierza do wyeliminowania z rynku mikropożyczek jako produktu, poprzez uczynienie ich oferowania nieracjonalnym ekonomicznie dla przedsiębiorstw finansowych** – w tym również banków i SKOK-ów. Wykluczenie tej grupy produktowej z rynku zmniejszy też konkurencję i ułatwi funkcjonowanie podmiotom udzielającym pożyczek na dłuższe okresy.

Maksymalna kwota odsetek naliczonych od kredytu konsumenckiego⁶

dni\kwota	449,00 zł	600,00 zł	700,00 zł	800,00 zł	1000,00 zł	1 350,00 zł
30	5,90 zł	7,89 zł	9,21 zł	10,52 zł	13,15 zł	17,75 zł
60	11,81 zł	15,78 zł	18,41 zł	21,04 zł	26,30 zł	35,51 zł
90	17,71 zł	23,67 zł	27,62 zł	31,56 zł	39,45 zł	53,26 zł
120	23,62 zł	31,56 zł	36,82 zł	42,08 zł	52,60 zł	71,01 zł
180	35,43 zł	47,34 zł	55,23 zł	63,12 zł	78,90 zł	106,52 zł
360	70,86 zł	94,68 zł	110,47 zł	126,25 zł	157,81 zł	213,04 zł
540	106,28 zł	142,03 zł	165,70 zł	189,37 zł	236,71 zł	319,56 zł
720	141,71 zł	189,37 zł	220,93 zł	252,49 zł	315,62 zł	426,08 zł

Kwota odsetek nie jest brana pod uwagę przy wyliczaniu maksymalnego dopuszczalnego pozaodsetkowego kosztu kredytu – 100% kwoty pożyczki netto

Regulacja penalizuje jedynie pożyczkodawców udzielających mikropożyczek, gdyż przekroczenie limitu 100% kosztów pozaodsetkowych występuje dopiero przy przekroczeniu 900 dni czasu trwania finansowania (to 2,5 roku). Ilość kredytów konsumenckich udzielanych przez pożyczkodawców z sektora pozabankowego rzadko oferuje finansowanie na tak długie terminy – a pozbawienie możliwości finansowania na okresy przekraczające 900 dni nie spowoduje zagrożenia dla ekonomicznego sensu ich dalszego funkcjonowania.

⁶ Odsetki naliczane według formuły 360/365.

Suma kosztów pozaodsetkowych⁷

dni\kwota	449,00 zł	600,00 zł	700,00 zł	800,00 zł	1 000,00 zł	1 350,00 zł
30	123,48 zł	165,00 zł	192,50 zł	220,00 zł	275,00 zł	371,25 zł
60	134,70 zł	180,00 zł	210,00 zł	240,00 zł	300,00 zł	405,00 zł
90	145,93 zł	195,00 zł	227,50 zł	260,00 zł	325,00 zł	438,75 zł
120	157,15 zł	210,00 zł	245,00 zł	280,00 zł	350,00 zł	472,50 zł
180	179,60 zł	240,00 zł	280,00 zł	320,00 zł	400,00 zł	540,00 zł
360	246,95 zł	330,00 zł	385,00 zł	440,00 zł	550,00 zł	742,50 zł
540	314,30 zł	420,00 zł	490,00 zł	560,00 zł	700,00 zł	945,00 zł
720	381,65 zł	510,00 zł	595,00 zł	680,00 zł	850,00 zł	1 147,50 zł
900	449,00 zł	600,00 zł	700,00 zł	800,00 zł	1 000,00 zł	1 350,00 zł

Raczej wątpliwe jest, aby większość przedsiębiorstw pożyczkowych udzielających mikropożyczek zdecydowała się na ryzyko postępowania na granicy prawa wmawiając klientom i regulatorowi, że koszty agentów odbierających spłatę rat w domu lub koszty obsługi w sieci placówek nie są kosztem kredytu i nie stanowią nawet w niewielkiej części dodatkowego przychodu firmy pożyczkowej.

2.3.2. Wdrożenie projektu w proponowanym brzmieniu zwiększy skalę zjawiska wykluczenia finansowego

Analiza przywoływanych w trakcie procesu konsultacji społecznych źródeł naukowych oraz dostępnych badań, takich jak, m.in.:

- „Rynek firm pożyczkowych w Polsce. Charakterystyka sektora i profil klienta”, raport opracowany na zlecenie Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, autor – dr Piotr Białowolski (2012),
- „Wpływ regulacji sektora finansowego w postaci maksymalnej stopy procentowej na rynek finansowy i gospodarkę – ocena eksper-

7

Odsetki naliczane według formuły 365/365.

cka na podstawie modeli oceny ryzyka”, autor – dr Piotr Białowolski (październik 2013),

- „Mikropożyczki w Polsce” – raport opracowany na zlecenie Związku Firm Pożyczkowych, autor – dr Łukasz Gębski (listopad 2013),
- „Rynek firm pożyczkowych w Polsce” – raport opracowany przez PriceWaterhouseCoopers (grudzień 2013),
- Badanie opinii społecznej w zakresie motywów korzystania, opinii konsumenckich oraz stosunku do oferty pozabankowych przedsiębiorstw pożyczkowych przeprowadzone na grupie 1500 dorosłych obywateli RP przez Instytut Homo Homini (grudzień 2013),

musi prowadzić do zasadniczego wniosku, a mianowicie: **mikropożyczki ze względu na swój**

charakter (kwotę i czas kredytowania) pełnią zupełnie inną funkcję i zaspokajają inne potrzeby niż kredyty konsumenckie udzielane na okresy dłuższe.

Dla ponad 31% respondentów Homo Homini podstawowym motywem skorzystania z pożyczki (kredytu konsumenckiego) oferowanej przez pozabankowe przedsiębiorstwa pożyczkowe były nagłe zdarzenia losowe, wymagające natychmiastowego zasilenia budżetu gospodarstwa domowego kwotą rzędu kilkuset złotych. Ponad 58% wniosków o powtórny pożyczkę kierowanych jest do firm specjalizujących się w udzielaniu mikropożyczek pomiędzy 7 a 90 dniem od spłaty poprzedniego kredytu konsumenckiego.

Struktura czasowa wniosków kredytowych

Wnioskowana długość mikropożyczki	Udział wniosków w portfelu zapytań
1-7 dni	2%
7-15 dni	6%
15-30 dni	92%

Źródło: *Badanie ankietowe firm pożyczkowych zrzeszonych w ZFP – marzec 2014*

Istotnym elementem procesu przyznawania gotówkowych kredytów konsumenckich – w bankach, SKOK-ach oraz firmach pożyczkowych – jest przedstawienie przez konsumenta chociaż zarysu planu, jaki zamierza on zrealizować dzięki kredytowi/pożyczce. Bez względu na to, czy jest to sfinansowanie remontu, wakacji czy wydatków związanych z ważnym wydarzeniem rodzinnym, kluczowym elementem procesu decyzyjnego są tu: przemyślany projekt, możliwość zaspokojenia dodatkowej konsumpcji oraz możliwość spłaty zadłużenia w czasie.

Wyżej wymienione przesłanki powodują, że nie można w żaden sposób porównywać obu produktów. W przypadku mikropożyczek nie istnieje bowiem dla nich alternatywa finansowa – a sam wydatek jest nieunikniony. Średnio i długoterminowe kredyty konsumenckie odgrywają ważną rolę w kształtowaniu finansowego dobrobytu konsumenta, natomiast podstawową alternatywą dla ich pozyskania jest rewizja planów konsumpcyjnych.

Ograniczenie możliwości przedstawienia racjonalnej ekonomicznie oferty finansowej konsu-

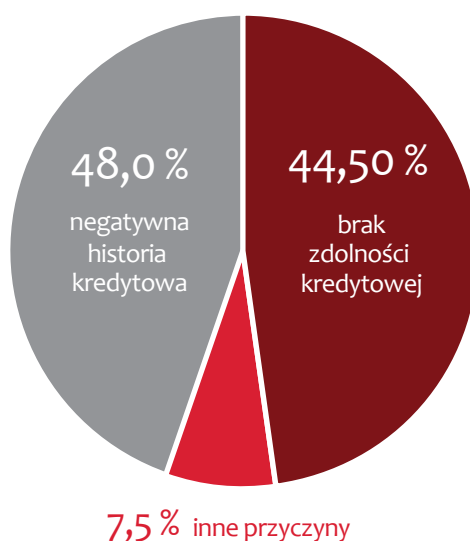
mentowi (przez 120 dni od udzielenia pierwszej pożyczki) spowoduje, iż bezpośrednim następstwem wprowadzenia regulacji stanie się nie obniżenie kosztów pożyczek ale realne zwiększenie zjawiska wykluczenia finansowego konsumentów, oraz spiętrzenie się negatywnych następstw niezaspokojonych problemów płynnościowych gospodarstw domowych.

Z jednej strony nie będzie można zmusić przedsiębiorcy do oferowania produktów poniżej kosztów ich pozyskania. Z drugiej – regulacja w żaden sposób nie odpowiada na pytanie: w jaki sposób mają być zaspokajane potrzeby konsumentów, którym firmy pożyczkowe nie będą w stanie przedstawić żadnej oferty. **Administracyjne ograniczenie kosztów kredytu kon-**

sumenckiego oraz możliwości jego oferowania konsumentom nie zmniejszy w żaden sposób popytu na mikropożyczki.

Konsumenci pytani o motywy korzystania z często „droższych” od oferty bankowej kredytów oferowanych przez pozabankowe przedsiębiorstwa pożyczkowe najczęściej wskazywali argument braku możliwości uzyskania oferty w przedsiębiorstwie ze sfery regulowanego rynku finansowego. W świetle przeprowadzonych badań nie jest prawdziwa teza, jakoby Pozabankowe firmy pożyczkowe udzielały masowo pożyczek klientom nadmiernie zadłużonym i posiadającym „negatywną historię” w bazach danych instytucji utworzonych na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe.

Przyczyny odrzuceń wniosków o pożyczki

Źródło: badanie „Mikropożyczki w Polsce”, ZFP, Warszawa 2013

Z badań ankietowych przeprowadzonych w lutym 2014 r. w związku z przygotowaniem tej analizy baz danych trzech firm należących do ZFP (ale reprezentujących łącznie zdecydowanie ponad 50% wartości portfela kredytowego) ponad

32% korzystających z pożyczek nie posiada żadnej historii kredytowej w bankach, ani SKOK-ach.

2.3.3. Proponowana regulacja

- w połączeniu
- z Rekomendacją U
- zwiększy koszty
- wszystkich kredytów
- konsumenckich

W przedkładanym projekcie wielokrotnie przywoływany jest nadrzędny interes konsumentów, którzy mają być głównymi beneficjentami rozwiązań prawnych wynikających z projektu. W praktyce jednak efekt z dużym prawdopodobieństwem będzie odwrotny od zamierzonego, a to głównie za sprawą banków i zapowiedzianej na 1 listopada 2014 r. Rekomendacji U Komisji Nadzoru Finansowego.

Analiza zapisów projektu ustawy prowadzona w koincydencji z inicjatywami KNF zmusza do głębszej refleksji. Wbrew przytaczanym w uzasadnieniu projektu z 4 marca 2014 r. argumentom, jako by to przedsiębiorstwa pożyczkowe nagminnie naruszały interes konsumentów i dążyły do zawyżania swoich dochodów, z identyczną i równie nieetyczną praktyką mamy do czynienia w sferze rynku finansowego nadzorowanej przez KNF.

Takie tendencje można zaobserwować między innymi w:

- piśmie przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego do Prezesa Związku Banków Polskich z dnia 27 grudnia 2013 r. (sygnatura DRB/DRB_II/735/24/123/2013),
- piśmie Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego do Prezesów Banków z dnia 21 lutego 2012 r., oraz
- piśmie Zastępcy Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego do Prezesów Banków z dnia 7 marca 2013 r.

Wielokrotnie podnoszono kwestię działań banków, które między innymi pobierały „niepropor-

cjonalnie wysokie wynagrodzenia” oraz „utrudniały klientom dostęp do treści umów”⁶ – rażące i długotrwałe nieprawidłowości dotyczyły rynku usług bancassurance. W wyniku analiz prowadzonych przez KNF – na których wyniki powołano się w piśmie do ZBP – ustalono, że prowizje banków od sprzedaży ubezpieczeń finansowych dochodziły do 95% składki płaconej przez konsumentów, a w przypadku 79% badanych banków wysokość wynagrodzenia banku nie była uzależniona od szkodowości.

KNF wielokrotnie podnosił kwestie nieprawidłowości w sferze bancassurance, wskazując jako ich źródło wprowadzenie ograniczenia maksymalnej wysokości prowizji od umów kredytu konsumenckiego – przy okazji ustawy ograniczającej maksymalną wysokość odsetek. Banki zrekompensowały sobie z nawiązką straty na prowizji, poprzez wprowadzenie dodatkowych ubezpieczeń.

Precyzyjne określenie wysokości maksymalnej prowizji w momencie uruchomienia pożyczki (na 25%) oraz prowizji w skali roku (30% p.a.) będzie w sytuacji wejścia w życie – najpóźniej dnia 1 listopada 2014 r. – zasad określonych w Rekomendacji U KNF jednoznacznym i bardzo precyzyjnym wskazaniem bankom i SKOK-om, gdzie i w jakiej wysokości należy poszukiwać kompensacji utraconych dochodów.

Przykład bancassurance pokazuje również, że kierowanie zarzutów jedynie pod adresem sektora pożyczkowego – tak jak ma to miejsce w przedkładanym projekcie, na przykład w części dotyczącej rejestru:

- *(str. 7) (...)wprowadzenie obowiązku rejestracji działalności regulowanej powinno przyczynić się do zwiększenia transparentności, a także ograniczenia skali negatywnych zjawisk na rynku kredytów konsumenckich oraz nielegalnych praktyk godzących w interesy konsumentów i obniżających zaufanie klientów do instytucji*

⁶ Pismo przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego do Prezesa Związku Banków Polskich z dnia 27 grudnia 2013 r. (sygnatura DRB/DRB_II/735/24/123/2013).

finansowych (...)

- jest nadużyciem i stawianiem przedsiębiorstw pożyczkowych w złym świetle – jako jedynych „złych” i nadużywających zaufania klientów.

Nie ma wątpliwości, że banki będą kompensować swoje dochody utracone w segmencie bancassurance. Naturalnym kierunkiem takich działań będzie sugerowany przez regulatora wzrost prowizji i opłat – proponowana regulacja jest wyjściem naprzeciw takim potrzebom, gdyż jej konstrukcja „limit prowizji i odsetek” jest dostosowana do charakterystyki rynku bankowego, a nie rynku pożyczkowego, którego miała w zamyśle dotyczyć.

Regulacja w zaproponowanym brzmieniu jest regulacją rynku bankowego, a nie pożyczkowego, gdyż zupełnie ignoruje obowiązujące od lat zasady funkcjonowania tego rynku i rozwiązania finansowe z zakresu udzielania krótkoterminowych kredytów konsumenckich – na rynku mikro-pożyczek nie pobiera się odsetek od kredytu, a jedynie prowizję.

2.3.4. Regulacja osłabi pozycję konsumentów na rynku finansowym – nie będą oni w stanie praktycznie zinterpretować złożoności formuły kosztowej

Zgodnie z treścią 19 motywu Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. „w celu umożliwienia konsumentom podejmowania decyzji przy pełnej znajomości faktów powinni oni przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki otrzymywać odpowiednie informacje na temat warunków i kosztów kredytu oraz swoich zobowiązań (...)”. Intencją autorów regulacji było

zapropionowanie uniwersalnego narzędzia umożliwiającego szybkie porównanie różnorodnych produktów finansowych. Wybór padł wtedy na RRSO, które okazało się zwłaszcza w odniesieniu do pożyczek krótkoterminowych niemiernodajne.

Bez względu na ocenę adekwatności RRSO do porównywania różnych produktów finansowych regulatorowi udało się zaproponować rozwiązanie proste i zrozumiałe nawet dla konsumentów nie posiadających eksperckiej wiedzy finansowej. Złożoność rozwiązania zaproponowanego w regulacji uczyniła je zupełnie niezrozumiałym i przyczyniła się od narastania frustracji u konsumentów, dla których odmowa udzielenia ponownego kredytu mimo terminowej spłaty poprzedniego – będzie zupełnie niezrozumiała.

Badania naukowe prowadzone również w Polsce potwierdzają niski poziom stopnia rozumienia empirycznych kategorii finansowych wśród Polaków.

W 2012 roku Atkinson i Messy przeprowadzili pogłębione badania w 14 krajach znajdujących się na różnym poziomie rozwoju ekonomicznego. Wzrost poznawczy badania polegał na wykonaniu go w oparciu o zharmonizowany zestaw pytań umożliwiających porównanie wyników dla różnych państw i kontynentów.

Uzyskane wyniki pokazały, iż poziom wiedzy konsumentów nie jest ogólnie niski, zwłaszcza w krajach znajdujących się na przyspieszonej ścieżce wzrostu gospodarczego. Respondenci wykazali się znajomością podstawowych pojęć i kategorii ekonomicznych. Ich wiedza teoretyczna, będąca wynikiem realizowanych programów edukacyjnych, wskazywałaby na posiadanie umiejętności umożliwiających porównywanie produktów finansowych, ich racjonalną ocenę z punktu widzenia potrzeb i możliwości gospodarstw domowych – dlaczego zatem tak duża liczba gospodarstw konsumenckich podejmuje suboptymalne decyzje finansowe i popada w pułapkę nadmiernego zadłużenia? Jaki jest związek wiedzy z realnymi decyzjami finansowymi?

Procent poprawnych odpowiedzi na pytania z wiedzy ekonomiczno-finansowej:

	Umiejętność liczenia	Wartość pieniądza w czasie	Odsetki od kredytów	Obliczanie odsetek	Ryzyko i stopa zwrotu	Definicja inflacji	Dywersyfikacja
Albania	89%	61%	n/a	40%	77%	81%	63%
Armenia	86%	83%	87%	53%	67%	57%	59%
Czechy	93%	80%	88%	60%	81%	70%	54%
Estonia	93%	86%	84%	64%	72%	85%	57%
Irlandia	93%	58%	88%	76%	84%	88%	47%
Malezja	93%	62%	93%	54%	82%	74%	43%
Niemcy	84%	61%	88%	64%	79%	87%	60%
Peru	90%	63%	n/a	40%	69%	86%	51%
Polska	91%	77%	85%	60%	48%	80%	55%
Afryka Płd.	79%	49%	65%	44%	73%	78%	48%
Węgry	96%	78%	95%	61%	86%	91%	61%
Wlk. Brytania	76%	61%	90%	61%	77%	94%	55%

Źródło: Atkinson A., Messy F-A., (2012) *Measuring Financial Literacy*, OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pension No.15, 7.

Wiele ciekawych obserwacji dostarczyła behawioralna część badania, która stawiała sobie za cel uzyskanie wiedzy na temat znaczenia czynnika praktycznego w procesie decyzyjnym gospodarstw konsumenckich. W tym przypadku na rynkach wschodzących uwypukliła się w znacznie większym stopniu skłonność konsumentów do suboptymalnych i nieracjonalnych zachowań zakupowych na rynku finansowym. Pomimo ogólnie wysokiego poziomu wiedzy teoretycznej mieszkańcy Polski, Malezji, Węgier i Albanii znacznie częściej deklarowali zachowania wskazujące na bezrefleksyjność wyborów na rynku finansowym. Zgodne z zaprezentowanymi

wynikami międzynarodowych badań naukowych są też obserwacje przedsiębiorstw finansowych należących do Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce. Brak należytej staranności co najmniej równie często jak brak wiedzy prowadził do podejmowania nieoptymalnych wyborów i decyzji, a czasami w ich konsekwencji skutkowało popadaniem gospodarstwa konsumenckiego w stan nadmiernego zadłużenia.

Wprowadzenie regulacji w zaproponowanym kształcie wyraźnie osłabi pozycję konsumentów w relacjach z bankami i przedsiębiorstwami finansowymi, uniemożliwiając porównanie ofert – gdyż to będzie wymagało wiedzy z zakresu finan-

sów, a nie porównywania wartości kwotowych kosztu mikropożyczki.

Konsumenci zaciągający mikropożyczki potrzebują prostych narzędzi porównywania pro-

duktów – taką kategorią jest na pewno łączny maksymalny poziom kosztów. Łączenie kategorii bezwzględnych (prowizja) i względnych (koszt pieniądza w czasie) przekracza możliwości większości konsumentów.

Pozytywne doświadczenia behawioralne konsumentów w danym państwie

	Dokonuję zakupów w sposób przemyślany	Płacę swoje zobowiązania w terminie	Zwracam uwagę na stan swoich finansów	Stawiam sobie cele i staram się je realizować	Zadkużam się i pilnuję domowego budżetu	Wybieram produkt finansowy gdy już coś o nim wiem	Wybieram produkt finansowy gdy go porównam z innymi
Albania	87%	77%	71%	30%	59%	49%	2%
Armenia	91%	94%	81%	58%	51%	42%	n/a
Czechy	75%	85%	76%	36%	37%	28%	10%
Estonia	68%	83%	78%	41%	28%	24%	8%
Irlandia	83%	85%	85%	56%	54%	39%	10%
Malezja	92%	69%	78%	64%	74%	39%	3%
Niemcy	82%	96%	87%	61%	22%	52%	5%
Peru	91%	86%	82%	71%	49%	52%	4%
Polska	70%	78%	81%	46%	54%	32%	2%
Afryka Płd.	83%	61%	65%	55%	43%	56%	3%
Węgry	86%	82%	71%	52%	31%	48%	4%
Wlk. Brytania	77%	89%	80%	43%	43%	29%	16%

Źródło: Atkinson A., Messy F-A., (2012) *Measuring Financial Literacy*, OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pension No.15, 8.

W badaniach empirycznych przeprowadzonych przez Atkinsona i Messy'ego w sposób niezwykle wyraźny uwypuklone zostały praktyczne aspekty i przynależne konsumentowi umiejętności. Nawet znaczna wiedza teoretyczna, nie poparta doświadczeniami empirycznymi i wynikającym z tego faktu brakiem wyrobionych, racjonalnych

zachowań, nie zabezpiecza konsumentów przed podejmowaniem suboptymalnych decyzji finansowych i ich skutkami. W takiej sytuacji jedynym rozwiązaniem zwiększającym bezpieczeństwo konsumentów jest prostota produktów (łatwość określenia ich ceny).

3. Wprowadzenie regulacji w zakresie maksymalnej wysokości odsetek za opóźnienie w spłacie oraz odsetek od odsetek

3.1. Propozycja regulacyjna i jej uzasadnienie

Celem regulacji w tym zakresie jest wyeliminowanie odsetek nadmiernych (lichwiarskich) oraz wyrównanie pozycji stron stosunku zobowiązaniowego poprzez wprowadzenie mechanizmu powodującego obniżenie odsetek za opóźnienie, jeżeli przewyższą one dopuszczalną granicę, do poziomu odsetek maksymalnych.

Propozycja Ministerstwa Finansów przewiduje doprecyzowanie zasad ustalania wysokości odsetek za opóźnienie (art. 481 Kodeksu cywilnego) przez określenie ich wysokości maksymalnej. Proponuje się znowelizowanie przepisów Kodeksu cywilnego odnoszących się do maksymalnej wysokości odsetek, przez przyjęcie zasady, że wysokość odsetek za czas opóźnienia nie może przekroczyć sześciokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP.

Maksymalna wysokość odsetek za czas opóźnienia w spłacie będzie mieć zastosowanie również do opłat, o których mowa w art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim (opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu).

3.2. Zakres niezbędnych prac dostosowawczych po stronie kredytodawców i ich koszty

W dotychczasowej wieloletniej praktyce regulacyjno-kontrolnej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podstawowym kryterium wykorzystywanym do oceny praktyk upominawczych i dyscyplinujących instytucji finansowych oraz firm windykacyjnych była adekwatność kwot, jakimi obciążany był klient w stosunku do realnych strat/kosztów wierzyciela.

W latach 2005-2007 wspólnie z KNF, UOKiK wymógł na bankach kredytu konsumenckiego rezygnację z ustalania poziomu kosztów za czynności windykacyjne jako relacji wyrażonej w procencie kwoty zadłużenia konsumenta. W latach 2007-2012 również wiele razy UOKiK zabierał głos w kwestii adekwatności opłat za czynności windykacyjne pobieranych przez banki, do realnych kosztów z niej wynikających.

Limit kosztów windykacji (kwota łączna) – suma odsetek za czas opóźnienia i mnożnik kosztów, jakimi można obciążyć konsumenta⁹

Opóźnienie/kwota	527	600	700	800	900	1000	1200
14 dni	4,85 zł	5,52 zł	6,44 zł	7,36 zł	8,24 zł	9,21 zł	11,05 zł
30 dni	10,40 zł	11,84 zł	13,81 zł	15,78 zł	17,75 zł	19,73 zł	23,67 zł
90 dni	31,19 zł	35,31 zł	41,42 zł	47,34 zł	53,26 zł	59,18 zł	71,01 zł
180 dni	62,37 zł	71,01 zł	82,85 zł	94,68 zł	106,52 zł	118,36 zł	142,03 zł

3.3. Wpływ regulacji na koszty udzielenia kredytu konsumenckiego – mikropożyczki

Zaproponowane rozwiązanie podważa ekonomiczny sens prowadzenia aktywnej windykacji polubownej – nie tylko w subsektorze mikropożyczkowym.

Pomimo efektywnie niskiego finalnego wskaźnika kosztu ryzyka – na tle publikowanych danych dotyczących na przykład spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych – czynności z zakresu monitoringu spłat i windykacji polubownej angażują duże zasoby.

Z badań prowadzonych na grupie firm, będących członkami ZFP, wynika, że działalność w zakresie windykacji generuje:

- 30% kosztów osobowych
- 60% kosztów telekomunikacyjnych
- 20% kosztów administracyjnych.

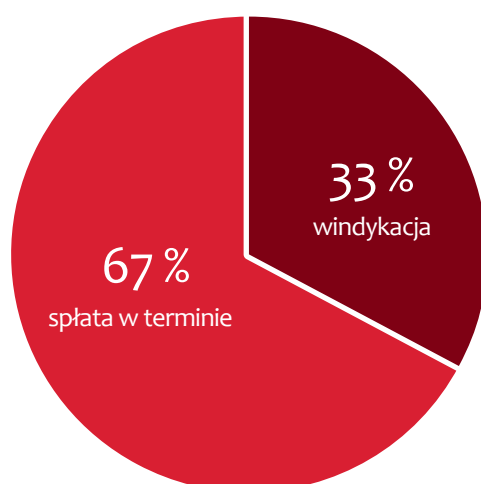
Podstawowe czynności windykacyjne – koszt druku, pakowania i wysyłki listu ponaglącego – zostały też wycenione na bazie kosztów realnych:

- ok 4,80 PLN (gdy wysyłany jest list zwykły)
- ok 7,00 PLN (gdy wysyłany jest list polecony)

Opierając się na analizie „statystycznej” firmy pożyczkowej można stwierdzić, że koszty postępowania upominawczego dotyczą co trzeciego konsumenta korzystającego z mikropożyczek – a więc około 5000 mikropożyczek.

⁹ Kwota 527 PLN to kwota przeciętnej mikropożyczki brutto (taka kwota podlega windykacji).

Pożyczki w windykacji w I półroczu 2013 r. wśród nowych klientów

Źródło: badanie „Mikropożyczki w Polsce”, ZFP, Warszawa 2013.

Przeciętnie koszty bezpośrednie obsługi jednego wniosku w procedurze windykacji polubownej wynoszą blisko 24 PLN miesięcznie:

- 15 PLN (koszty osobowe i administracyjne), oraz
- 9 PLN (koszty telekomunikacyjne oraz pocztowe).

W odniesieniu do mikropożyczek koszt procedur windykacyjnych może zostać pokryty w ramach zaproponowanego limitu, dla kredytów konsumenckich udzielonych na kwoty nie mniejsze niż 1250-1300 PLN (trzykrotnie większe niż przeciętna mikropożyczka w subsektorze).

Badanie przeprowadził i opracował zespół pod kierunkiem naukowym dr. Łukasza Gębskiego – Prezesa Instytutu Analiz Rynkowych i pracownika naukowego Kolegium Gospodarki Światowej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

Łukasz Gębski
Prezes Instytutu Analiz Rynkowych

OPRACOWANIE:

Zespół pod kierunkiem naukowym dra Łukasz Gębskiego

Praktyk gospodarczy i wykładowca akademicki. Pracownik naukowy Kolegium Gospodarki Światowej w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

Wykształcenie:

SGH: 2005 - doktor nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt: „Typy inwestorów i ich strategię na rynku fuzji i przejęć kapitałowych”, 1992 - magister ekonomii SGH, Wydział Handlu Zagranicznego.

Problematyka badawcza:

Consumer Finance – polityka kredytowa oraz zarządzanie ryzykiem w obszarze kredytu konsumenckiego. Zarządzanie strategiczne oraz finansowe w międzynarodowych organizacjach gospodarczych (firmach) – strategię wzrostu,

akwizycje, ekspansja na nowych rynkach oraz optymalizacja finansowa korporacji międzynarodowych. Doświadczenie poza uczelnią:

Poza pracą naukową i dydaktyczną dr Łukasz Gębski od ponad 17 lat związany jest zawodowo z sektorem bankowym. W trakcie swojej pracy zawodowej w Citigroup oraz grupie BNP Paribas zajmował stanowiska kierownicze nadzorując operacje w sferze bankowości korporacyjnej oraz detalicznej. W latach 2006-2009 dr Łukasz Gębski zasiadał w Komitecie Konferencji Przedsiębiorstw w Polsce (2008-2009 jako Przewodniczący Komitetu KPF) oraz w Executive Committee Eurofinas (Bruksela).

Członkostwo w organizacjach zawodowych i akademickich:

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne

Materiał przygotowany na zlecenie Związku Firm Pożyczkowych.
